

Aan MT
Van Clemens Berntsen
Kopie aan RBA
Datum 20 november 2023
Betreft Implementatieplan alternatieven BEST-tas en Adoptie containers

MEMO

1. Algemeen

In de afgelopen jaren zijn diverse alternatieve activiteiten onderzocht die bij het stoppen met de papierinzameling door vrijwilligers zouden kunnen worden uitgevoerd door verenigingen en kerken. De twee taken die als kansrijk zijn beoordeeld:

- het inzamelen van de BEST-tas
- het adopteren en schoonmaken van ondergrondse containers.

Na het AB-besluit om te stoppen van 12 oktober jl. zijn deze twee onderdelen verder uitgewerkt in dit implementatieplan. Achtereenvolgens komen per taak aan de orde:

- doelstelling van de taken
- beschrijving van de werkzaamheden
- taakverdeling vrijwilligers en Avri
- omvang en mogelijke verkaveling van de werkzaamheden per gemeente
- kostenindicatie
- organisatie en overeenkomsten met deelnemers
- planning.

2. BEST-tas

2.1 Doelstelling

Kleine elektrische apparaten verdwijnen nog vaak in het restafval. Ook andere herbruikbare goederen zoals boeken en speelgoed vragen om meer scheiding aan de bron om op grotere schaal een nieuwe bestemming te vinden. Textiel is een fractie waarvoor al diverse inzamelmogelijkheden zijn ingericht maar waarbij nog steeds een te groot deel in het restafval en verbrandingsoven verdwijnt. Om deze stromen op een laagdrempelige manier aan de bron te scheiden zijn er in het land al diverse regio's die werken met een haalsysteem dat bekend staat als de BEST-tas. In een stevige tas of zak worden boeken, elektronica, speelgoed en textiel huis aan huis ingezameld.

Het doel is om de inzamelresultaten voor deze producten verder te verhogen en het bewustzijn van de inwoners ten aanzien van de hergebruiksmogelijkheden te verbeteren. Het gaat dus zowel om een kwantitatief doel dat we graag kunnen meten in betere scheidingscijfers en lagere hoeveelheden restafval, als in een kwalitatieve verbetering op het gebied van bewustzijn van inwoners bij het scheiden en aanbieden van afval.

2.2 Ervaring pilots 2013 en 2014

In 2013 en 2014 is er in de Avri-regio een pilot uitgevoerd om deze afvalstroom aan huis te halen. Ook toen werd al gebruik gemaakt van de inzet van verenigingen, ook toen gold de inzet bij deze inzameling als alternatief voor de inzet van verenigingen bij de inzameling van papier.

Uit de evaluatie van de pilot die is uitgevoerd konden de volgende conclusies worden getrokken:

- Het afnemen van de herbruikbare stromen in het restafval is niet significant gemeten in de sorteertanalyses. De aanname dat het percentage hergebruik met 1% zou stijgen werd wel als reëel beoordeeld.
- Niet met zekerheid is vast te stellen dat er een significante toename in gescheiden kleine afvalstromen is gerealiseerd in de pilot.
- De inzameling van kleine afvalstromen is operationeel geschikt voor verenigingen.
- Uit evaluatie blijkt dat de deelnemende verenigingen de inzameling gedurende de proef als goed beoordelen.
- Inwoners zijn positief over de proef. Deelname was wel een aandachtspunt, textiel haalde met 52% het hoogste aanbodpercentage

Avri beoordeelde de inzameling van deze kleine afvalstromen op basis van deze evaluatie als een geschikt alternatief voor de papierverenigingen. Er heeft in 2015 echter geen verder besluitvorming plaatsgevonden op dit onderdeel omdat de inzameling van papier met vrijwilligers in de afgelopen jaren is gecontinueerd en er geen behoefte was aan een alternatief waarop de vrijwilligers konden worden ingezet. De inzet van vrijwilligers bleek namelijk wel noodzakelijk om de business-case voor deze inzameling sluitend te maken.

2.3 Werkzaamheden

In de pilot van 2013 en 2014 werden de kleine afvalstromen op de volgende wijze ingezameld:

- Deelnemende huishoudens kregen gekleurde inzamelzakken met bijbehorende informatiefolder uitgereikt voor het aanbieden van de afvalstromen.
- Er waren twee kleuren zaken: gele zakken voor elektrische apparaten, GSM's, cartridges en frituurvet; witte zakken voor textiel.
- De inzameling gebeurde 1 maal per maand op zaterdagen, dinsdagen en woensdagen.
- De Avri leverde een bakwagen met chauffeur waarmee de zakken in verschillende compartimenten kon worden ingezameld.
- De verenigingen leverden de beladers die de zakken in de containers op de bakwagen gooiden.
- Op de locatie in Geldermalsen werden de ingezamelde zakken uitgesorteerd door medewerkers van Avri.

Voorstel huidige werkwijze.

De inzamelzakken en informatieflyers worden huis-aan huis verspreid door de verenigingen, bij voorkeur is er een binding van de vereniging met een eigen wijk.

We starten met een inzamelfrequentie van eenmaal per 4 weken. Deze frequenties is gebaseerd op de ervaringen in andere regio's (RD4, Circulus). De inzameling is laagdrempelig en kan op een voor de vereniging geschikt moment worden uitgevoerd: avonduren of zaterdagen of bij voldoende beschikbare vrijwilligers overdag. De fysieke belasting voor de inzamelaars is beperkt.

Om niet in dezelfde problematiek rond veiligheid van inzameling te vervallen als bij de papierinzameling wordt een laagdrempelig inzamelsysteem voorgesteld. De verenigingen regelen eigen inzamelkarren die handmatig beladen worden. De karren worden gelost bij een door de verenigingen gekozen opslagpunt.

De verzamelde zakken worden periodiek door Avri opgehaald en vervolgens uitgesorteerd. In de pilot kan ook beproefd worden of uitsortering door de inzamelaars mogelijk en wenselijk is. Frituurvet wordt uit oogpunt van vervuiling van andere fracties niet meer op deze wijze ingezameld.

Potentieel en vergoedingen

Uit de pilot die in 2014 en 2015 is uitgevoerd halen we de volgende kentallen:

Tabel 1: Uitgangspunten voor potentieel BEST-tas

hoe vaak inzamelen per maand		1
tijdsduur per route		3
aantal adressen per route		600
aantal zakken per route		47
aantal vrijwilligers per kar		2
indicatieve uurvergoeding	€	20,00
vergoedingen per route per jaar	€	1.440

Tabel 2: Potentieel per gemeente:

Gemeente	aantal hh	aantal routes	uren	kosten €/jr
Buren	11.149	19	1338	€ 26.757
Culemborg	12.060	20	1447	€ 28.945
Maasdriel	10.470	17	1256	€ 25.127
Neder-Betuwe	10.274	17	1233	€ 24.657
Tiel	17.348	29	2082	€ 41.635
West-Betuwe	21.328	36	2559	€ 51.187
West Maas en Waal	8.079	13	969	€ 19.389
Zaltbommel	12.293	20	1475	€ 29.504
	103.000	172	12360	€ 247.200

Taakverdeling

Rol Avri:

- Bepalen aantal routes per gemeente.
- Eenmalige instructie/informatie verenigingen.
- Opstellen informatieflyer voor inwoners.
- Inzameldata vermelden op de afvalkalender.
- Op verzoek: verstrekken opslagmiddelen: rolcontainers en kratten
- Op afspraak inzamelen verzamelde zakken per vereniging.
- Uitsorteren ingezamelde zakken.
- Registreren en rapporteren ingezamelde hoeveelheden.
- Bestellen en distribueren inzamelzakken.
- Jaarlijks evalueren inzameling met verenigingen.
- Toerekenen inzamelkosten in pluspakket (vanaf 2025).

Rol gemeenten:

- Maken keuze: uitsluitend huidige verenigingen of uitbreiding naar alle belangstellende verenigingen.
- Organiseren overleg en toewijzing inzamelwijken aan verenigingen.
- Afstemming met verenigingen en Avri.
- Bepalen vergoedingen 2024 en reserveren kosten in begroting.
- Bepalen hoe inzamelkosten/vergoedingen worden toegerekend in de afvalstoffenheffing (vanaf 2025).
- Maken en bewaken afspraken met verenigingen.

Rol verenigingen:

- Distribueren communicatiemateriaal en inzamelzakken aan huis.
- Periodiek inzamelen
- Opslaan/uitsorteren ingezamelde zakken.
- Informeren Avri over ophaaldagen.
- Afspraken maken over ophalen verzamelde zakken met Avri.

2.4 Planning

1. Inventariseren belangstelling verenigingen

Gemeenten maken hun keuzes:

- Bieden we alternatieve werkzaamheden aan de verenigingen?
- Uitsluitend de papierverenigingen, of aan alle geïnteresseerde verenigingen?
- Welke vergoedingen hiervoor beschikbaar te stellen, nadenken over 1^e jaar (10%) en vervolg daarna. Financiering in pluspakket vanaf 2025?

Wie: gemeenten

Wanneer: periode nov – dec 2023

2. Uitwerken en toewijzen routes

- Inventariseren belangstelling verenigingen: Gemeente
- Aantal inzamelroutes per gemeente: Avri
- Verdeling routes naar inzamelaars: gemeente en Avri

Wie: gemeente en Avri

Wanneer: dec 2023 – jan 2024

3. Vastleggen afspraken met inzamelaars

- Inzamelfrequentie en tijden
- Logistieke keuzes:
 - + Inzamelmiddelen
 - + Opslag, beschikbare opslagmiddelen
 - + (Voor)sortering
 - + Ophaalafspraken met Avri
- Kwaliteitsborging
 - + Controle op vervuiling
 - + Consequenties bij overmatige vervuiling
 - + Voorkomen van alternatieve afzet, borgen van verplichte aanlevering aan Avri
- Communicatie
 - + Afspraken over informeren inwoners
 - + Aanspreekpunten gemeente en Avri
- Opstellen samenwerkingsovereenkomsten
 - + Afspraken
 - + Verantwoordelijkheden
 - + Spelregels

- + Vergoedingswijze
 - + Evaluatie
 - + Looptijd
- Wie: Gemeente, Avri en verenigingen
Wanneer: feb – maart 2024

4. Voorbereiding:

- Periode: januari – mei 2024
- Avri:
 - + Uitwerking inzamelroutes
 - + Aanschaf inzamelzakken
 - + Aanschaf benodigd opslagmaterieel
 - + Aanschaf/inzet inzamelvoertuig
 - + Organiseren nasortering ingezamelde zakken
 - + Organiseren afzet ingezamelde materialen
 - + Ontwikkelen communicatiemateriaal
 - + Monitoring inzamelresultaten
 - + Projectoverleg met gemeente en inzamelaars
- Verenigingen:
 - + Aanschaf/organisatie inzamelmiddelen (karren)
 - + Organisatie inzameling
 - + Informeren inwoners/flyeren
 - + Organisatie opslag
- Gemeente:
 - + Afsluiten overeenkomsten met inzamelaars
 - + Voorbereiden uitbetaling vergoedingen
 - + Controleprotocol op uitvoering

5. Start uitvoering:

- Periode: juni - december 2024

6. Monitoring en evaluatie

- Periode: juni – december 2024
 - + Registratie gegevens
 - + Evaluatie: eind 2024
 - + Bijstellen en bepalen vervolg, operationeel en financieel: nov – dec 2024

3. Adoptie ondergrondse containers

3.1 Doelstelling

In een onderzoek van bureau De Afvalspiegel, uitgevoerd in 2020, werd deze optie als kansrijk beoordeeld als mogelijk alternatieve activiteit voor de papierinzameling.

Het onderhouden van containers past goed in het beleid van Avri en gemeenten. Het draagt bij aan een schoner straatbeeld waardoor bijplaatsingen bij de containers kunnen worden verminderd.

De schoonmaakacties van de adoptanten komen niet in plaats van de geplande schoonmaakwerkzaamheden van Avri. Deze aanvullende zorg kan gezien worden als een kwaliteitsimpuls van de kwaliteit van de openbare ruimte.

De inzet van vrijwilligers is heel zichtbaar voor inwoners. Dit kan een positief effect hebben op het gedrag van inwoners: als ze zien dat vrijwilligers van verenigingen uit hun wijk of dorp de containers schoonmaken wordt er minder afval naast de container geplaatst.

3.2 Ervaringen pilot 2020-2021

In het laatste kwartaal van 2020 tot en met het tweede kwartaal van 2021 namen 17 verenigingen deel aan een pilot. De resultaten en ervaringen van zowel Avri als de deelnemende verenigingen hebben geleid tot de huidige voorgestelde uitvoering van dit alternatief.

3.3 Werkzaamheden

Verenigingen krijgen een aantal te adopteren containers in hun eigen omgeving toegewezen. Dit zijn verzamelcontainer van alle afvalstromen, denk aan ondergrondse containers voor restafval, textielcontainers, glascontainers, papiercontainers en PMD-containers.

De werkzaamheden bestaan uit de volgende taken:

- Schoonmaken van de containers;
- Aanvegen en opruimen van klein (zwerf)afval rondom de containers;
- Onkruid verwijderen tussen de tegels rondom de containers;
- Melden van (groot) afval naast de containers, storingen of graffiti.

De vervuiling van containers zal verschillend zijn en afhangen van het type container en de standplaats. De frequentie van schoonmaken van de containers wordt ingeschat op twee keer per maand. De vereniging dient zelf in te schatten na een regelmatige controleronde wanneer schoonmaken of andere actie noodzakelijk is.

De werkzaamheden zijn makkelijk uit te voeren. De fysieke belasting van het controleren, wassen en vegen is beperkt, het is aan de verenigingen zelf hoe zij deze verdelen. Het werken met een vaste ploeg die verantwoordelijk is voor een aantal containers lijkt het best te organiseren.

Benodigde materialen

Elke individuele adoptant of team dat belast is met het schoonmaken van de containers dient te beschikken over de volgende schoonmaakmiddelen:

- Emmer
- Schoonmaakmiddel
- Spons/ doekjes
- Borstel
- Bezem
- Veger en blik
- Knijper
- Krabber voor het onkruid
- Handschoenen
- Afvalzakken
- Jerrycan om water te vervoeren
- Evt. een soort bolderkar om de materialen en het water te vervoeren
- Afvalpas om de (restafval)container te openen

In de pilot werden de materialen nog verstrekt door Avri, dit vroeg veel tijd en organisatie. In de huidige uitvoering is de vereniging zelf verantwoordelijk voor aanschaf en nalevering van materialen.

Uitgifte en gebruik van afvalpassen

Om (kleine) bijplaatsingen en opgeveegd afval in de restafvalcontainer te kunnen gooien dient de adoptant de restcontainer te openen met een afvalpas. Omdat hier een betaling mee gemoeid is, zal een vrijwilliger hiervoor niet zijn eigen pas willen gebruiken. Om die reden zijn in de pilot afvalpassen door Avri verstrekt, 1 per vereniging. Avri kan controleren hoe vaak een container is gebruikt en of dit in redelijkheid uitsluitend voor het inwerpen van bijgeplaatst afval is gebruikt.

In deze definitieve uitrol zal Avri ook passen verstrekken en controleren. Bij misbruik van de passen zullen de kosten in rekening gebracht worden bij de vereniging.

Potentieel aan containers

Voordat de pilot van start ging heeft Avri een overzicht gemaakt van het aantal potentiële containers dat voor adoptie in aanmerking komt. Hierbij is een onderscheid gemaakt naar 3 typen containers:

- Containers in de stadscentra → deze blijft Avri zelf schoonmaken
- Containers in het zicht: 648 stuks; uitgangspunt 2 maal per maand schoonmaken
- Containers in het buitengebied: 424 stuks; 1 maal per maand schoonmaken.

Tabel 3: Uitgangspunten voor potentieel adoptie containers

tijdbesteding per container	uur/maand		0,5
	uur/jaar		6
vergoeding	€/uur		20
vergoeding	cont/jaar	€	120,00
aantal containers totaal			1072
potentieel Avri-gebied		€	128.640

In onderstaande tabel is per gemeente het beschikbaar potentieel aan containers en de globaal gevraagde tijdsinzet weergegeven. Er is een indicatief tarief opgenomen waarmee inzicht wordt gegeven in de bedragen die de verenigingen kunnen verdienen met deze werkzaamheden. Elke gemeente bepaalt zelf welk tarief en daarmee welke vergoeding zij redelijk achten voor het uitvoeren van deze werkzaamheden.

Tabel 4: Potentieel per gemeente

Gemeente	aantal hh	aantal cont.	uren	potentieel/jr.
Buren	11.149	119	714	€ 14.280
Culemborg	12.060	132	792	€ 15.840
Maasdriel	10.470	93	558	€ 11.160
Neder-Betuwe	10.274	98	588	€ 11.760
Tiel	17.348	186	1116	€ 22.320
West-Betuwe	21.328	239	1434	€ 28.680
West Maas en Waal	8.079	81	486	€ 9.720
Zaltbommel	12.293	124	744	€ 14.880
	103.000	1072	6432	€ 128.640

Taakverdeling

Rol Avri:

- Bepalen van de aantallen containers per gemeente.
- Maken logische kavels/werkpakketen per wijk/dorp.
- Eenmalige instructie voor de vrijwilligers.
- Afstemmen inzet met de machinale reiniging Avri.

Rol Gemeenten:

- Toewijzen containers aan verenigingen.
- Aanspreekpunt voor verenigingen en administratie.
- Bepalen vergoeding voor de werkzaamheden verenigingen.
- Uitbetaling vergoedingen aan verenigingen.
- Aanspreekpunt Avri bij in gebrek blijven.

Rol verenigingen:

- Verdelen containers naar teams of individuele adoptanten.
- Controle op uitvoering schoonmaakwerkzaamheden.
- Verstrekken materialen en schoonmaakmiddelen.

3.4 Planning

1. Inventariseren belangstelling verenigingen

Gemeenten maken hun keuzes:

- Bieden we alternatieve werkzaamheden aan de verenigingen?
- Uitsluitend de papierverenigingen, of aan alle geïnteresseerde verenigingen?

- Welke vergoedingen hiervoor beschikbaar te stellen, nadenken over 1^e jaar (10%) en vervolg daarna. Financiering in pluspakket vanaf 2025?

Wie: gemeenten

Wanneer: periode nov – dec 2023

2. Toewijzen containers aan verenigingen

- Inventariseren belangstelling verenigingen: Gemeente
- Aantal containers per gemeente: Avri
- Verdeling containers naar inzamelaars: gemeente en Avri

Wie: gemeente en Avri

Wanneer: dec 2023 – jan 2024

3. Vastleggen afspraken met verenigingen

- Schoonmaakafspraken
- Afstemmen met Avri:
 - + Reinigingsroutes Avri
 - + Ophaalafspraken meldingen bijplaatsingen met Avri
- Kwaliteitsborging
 - + Controle op vervuiling
 - + Consequenties bij overmatige vervuiling
- Communicatie
 - + Zichtbaarheid op containers
 - + Aanspreekpunten gemeente en Avri
- Opstellen samenwerkingsovereenkomsten
 - + Afspraken
 - + Verantwoordelijkheden
 - + Spelregels
 - + Vergoedingswijze
 - + Evaluatie
 - + Looptijd

Wie: Gemeente, Avri en verenigingen

Wanneer: feb – maart 2024

4. Voorbereiding:

- Periode: januari – maart 2024
- Avri:
 - + Verdeling containers
 - + Ontwikkelen communicatiemateriaal
 - + Projectoverleg met gemeente en verenigingen
- Verenigingen:
 - + Aanschaf/organisatie schoonmaakmiddelen en transportkarren
 - + Organisatie schoonmaak
 - + Informeren inwoners/flyeren
- Gemeente:
 - + Afsluiten overeenkomsten met verenigingen
 - + Voorbereiden uitbetaling vergoedingen
 - + Controleprotocol op uitvoering

5. Start uitvoering:

- Periode: april - december 2024

6. Monitoring en evaluatie

- Periode: april – december 2024
 - + Registratie gegevens
 - + Evaluatie: eind 2024
 - + Bijstellen en bepalen vervolg, operationeel en financieel: nov – dec 2024